

TÜRKMENISTANYŇ BILIM MINISTRLIGI
Balkan welaýat maliýe-ykdysady
orta hünär okuw mekdebi

“

“Ykdysadyýet we meýilnamalaşdyryş”
hünärleriniň II ýyl talyplary üçin

“Ykdysady meýilnamalaşdyryş”
dersiniň

IŞ MAKSATNAMASY

Maksatnamany düzen :mugallym Amanowa Gültäç.

TÜRKMENISTANYŇ BILIM MINISTRLIGI

**Balkan welaýat maliýe-ykdysady
orta hünär okuw mekdebi**

**“Ykdysadyýet we meýilnamalaşdyryş”
hünärleriniň II ýyl talyplary üçin**

“Ykdysady meýilnamalaşdyryş”

dersiniň

IŞ MAKSATNAMASY

I. DERSIŇ MAKSADY WE MESELELERI

1. Dersiň okadylmagynyň maksady we meseleleri.

Garaşsyz baky Bitarap ýurdumyzda hormatly Prezidentimiz Gurbanguly Berdimuhamedowyň ýolbaşçylygynda amala aşyrylýan uly möçberli özgertmeleriň, tutumly işleriň islendigi häzirki we geljek nesilleriň bagtyýar durmuşda ýaşamagyna gönükdirilendir. Maksat Türkmenistan döwletini dünýäniň has ösen döwletleriniň hataryna goşmakdan ybarat. Bu sepgitlere ýetmek üçin ylymly-bilimli, giň düşüňjeli ýaşlary ösdürip ýetişdirmek zerur bolup durýar. Milli Liderimiziň taýsyz tagallalary netijesinde türkmen ýaşlary döwrebap bilim ojaklarynda ýokary derejelerde bilim almaga giň mümkinçilik aldylar.

”Ykdysady meýilnamalaşdyryş“ dersini öwrenmekliginiň esasy maksady geljekki dolandyryş işgärlerinde meýilleşdirmegiň esasy meselelerini çözmek usullaryny meýilleşdiriş işiniň dünýä tejribesini öwrenmekde hem-de häzirki zaman ýagdaýlarynda kämil usullary ulanyp kärhananyň işini dolandyrmaga ukyp döretmegi öwrenýärler.

„Ykdysady meýilnamalaşdyryş“ dersini öwrenmekligiň netijesinde Türkmenistany ösen ýurtlaryň hataryna goşmak üçin döwlet maksatly meýilnamalar durmuşa geçirilýär. Olaryň esasy görnüşleri aşakdaky wezipeleri ýerine ýetirmäge gönükdirilýär:

1. Ýurdy ýokary derejede ösdürmek, durnukly ösüşi üpjün etmek, milli ykdysadyýetiň işjeňlik ukybyny artdyrmak;
2. Bir adamyň başyna düşýän milli girdeýjiniň möçberini köpeltmek;
3. Ýurduň içinde goýum işjeňligini ýokarlandyrmak we önümçilik tehniki maksatly binalaryň gurluşygyny ýokarlandyrmak;

Häzirki döwürde Türkmenistanda milli ykdysadyýeti ösdürmek maksady bilen dürli möçberdäki maksatnamalar amala aşyrylýar.

Ähli hünärler üçin I ýyllyk talyplarynda “**Ykdysady meýilnamalaşdyryş**”dersi boýunça okatmaly sagatlaryň möçberi.

Okuw ýyly	Ýarym ýyl	Sagatlaryň jemi sany	Şol sanda		Hasap	Synag
			Umumy sapak	Amaly sapak		
2	3	36	18	18	1	-

II . DERSIŇ MAZMUNY

1.Temalar, umumy sapaklar we olaryň mazmuny

Umumy sapagyň tertip belgisi	Temalar, umumy sapaklar we olaryň mazmuny	Sagat sany
	3-nji ýarym ýyllyk	18
1.	Meýilnamalaşdyrylyşyň esaslary we meýilnamalaşdyryşyň usulyýetleri	2
	Dolandyryş prosesinde meýilnamalaşdyryş sikliniň yzygiderligini düşündirilişi, Dolandyryş bilen meýilnamalaşdyryşyň arabaglanyşygy, Jemgyýetiň ykdysady we sosial ösüşini meýilnamalaşdyrmagyň usulyýetini düşündirilişi, Meýilnamalaşdyrylyşyň usulyýetleriniň sanawy we olaryň degişli ulanylýan ýerleri, Meýilnamalaşdyryşyň her bir usulyýetleriniň ulanylyşynyň tehnologiýasy we mazmuny.	
2.	Meýilnamalaşdyrmak prosesinde çözüdi kabul etmek, Ylmyň we tehnikanyň ösüşini meýilnamalaşdyryş.	2
	Ylmy we tehnikanyň ýurduň ykdysady we sosial ösüşinde tutýan orny, Häzirki zaman informasion tehnologiýasy, Ylmyň we tehnikanyň ösüşiniň meýilnamalaşdyryşynyň bölümleriniň sanawy we olaryň mazmuny	
3.	Jemgyýetçilik önümi meýilnamalaşdyryş.	2
	Jemgyýetçilik önümçiligiň pudaklarynyň sanawy, Jemgyýetçilik önümiň önümçilikdäki düzüminiň häsiýetlendirilişi, Jemgyýetçilik önüminiň depgininiň ösüşini meýilnamalaşdyrmak.	
4.	Senagat önümçiligini meýilnamalaşdyryş	2
	Türkmenistandaky senagat pudaklaryny toparlara bölünilişi, we olaryň arabaglanyşygy, Önümçilik maksatnamasyny teswirlemek, Önüm öndürýän birliklerde /birleşikde, kärhanada, bölümde we ş.m/ önümçilik kuwwatynyň kesgitlenşi.	
5.	Ýurduň agrosenagat toplumynyň ösüşini we oba hojalyk önümçiligini meýilnamalaşdyryş	2
	Ýurtda agrosenagat toplumyny dolandyryýan häkimiýet we hökümet düzümi, Agrosenagat toplumu bilen jebis arabaglanyşykly senagat pudaklarynyň sanawyny we olaryň Türkmenistanda tehniki-ykdysady görkezijileri.	
6.	Ulagy we aragatnaşygy meýilnamalaşdyryş	2
	Türkmenistanda ulagyň we aragatnaşygyň ähmiýetini hem-de wezipesi, Türkmenistanyň statistiki maglumatlaryna görä, ýurtdaky ulag we aragatnaşyk infra düzüminiň tehniki-ykdysady görkezijilerini teswirlemek, Türkmenistanyň halk hojalygynyň we ulagynyň geljekgi ösüşinde beýik “ýüpek ýolunyň” dikeldilmeginiň ähmiýeti we onuň perspektiw tehniki-ykdysady görkezijileri, Düýpli gurluşygy meýilnamalaşdyryş.	
7.	Biznes meýilnamalaşdyrmagyň ähmiýeti we mazmuny	2
	Biznesmeýilnamalaşdyrmagyň işewürlikmгурşawdaky ähmiýeti. Strategiki işlerde biznes meýilnamalaşdyrmagyň orny, Biznes	

	meýilnamalaşdyrmagyň esasy wezipeleri, Işewürlük meýilnamalaşdyrylyşyň taýýarlanylşy, Işewürlük meýilnamalaşdyrylyşyň esasybölümleriniň mazmuny, Kärhananyň maksatlarynyň(baş ugurlarynyň) kesgitlenilişi, Pudak, kärhana derejesinde öndürilýän önümleriň weediýänhyzmatlaryň görkeziliş shemasy.	
8.	Marketingi meýilnamalaşdyryş hem-de Marketing barlaglary we ýerleşdirilişe derňew	2
	Marketing barlaglaryň ýerine ýetirilişi wemazmuny, Marketing meýilnama we baş marketing strategiýa, Nyrh syýasaty, satuwyň taktikasy we mahabatlandyрма. Satuwdan soňky hyzmat we Kepillik.	
9.	Maliýe meýilnamasy we Innowasiýataslamanyň biznes meýilnamalaşdyrmasyň aýratynlyklary	2
	Taslama we onuň maliýeleşdirilişi, Girdejileriň we çykdaýylaryň çaklamasy, Pul akymalarynyň derňewiniň görnüşleri, Innowasiýa taslamalar(ylmy-tehniki toplumlaryň ösüşi) üçin biznes meýilnamalaşdyrmagy düzmegiň aýratynlyklary, Ylmy guramalarda biznes meýilnamalaşdyrmagyň işlenip taýýarlanylşy.	

II . DERSIŇ MAZMUNY

1. Temalar, umumy sapaklar we olaryň mazmuny

Umumy sapagyň tertip belgisi	Temalar, umumy sapaklar we olaryň mazmuny	Sagat sany
	3-nji ýarym ýyllyk	36
1.	Meýilnamalaşdyrylyşyň esaslary we meýilnamalaşdyryşyň usulyýetleri	2
	Dolandyryş prosesinde meýilnamalaşdyryş sikliniň yzygiderligini düşündirilişi, Dolandyryş bilen meýilnamalaşdyryşyň arabaglanyşygy, Jemgyýetiň ykdysady we sosial ösüşini meýilnamalaşdyrmagyň usulyýetini düşündirilişi, Meýilnamalaşdyrylyşyň usulyýetleriniň sanawy we olaryň degişli ulanylýan ýerleri, Meýilnamalaşdyryşyň her bir usulyýetleriniň ulanylyşynyň tehnologiýasy we mazmuny.	
2.	Meýilnamalaşdyrmak prosesinde çözüdi kabul etmek, Ýlmyň we tehnikanyň ösüşini meýilnamalaşdyryş.	2
	Ýlmy we tehnikanyň ýurduň ykdysady we sosial ösüşinde tutýan orny, Häzirki zaman informasion tehnologiýasy, Ýlmyň we tehnikanyň ösüşiniň meýilnamalaşdyryşynyň bölümleriniň sanawy we olaryň mazmuny	
3.	Jemgyýetçilik önümi meýilnamalaşdyryş.	2
	Jemgyýetçilik önümçiligiň pudaklarynyň sanawy, Jemgyýetçilik önümiň önümçilikdäki düzüminiň häsiýetlendirilişi, Jemgyýetçilik önüminiň depgininiň ösüşini meýilnamalaşdyrmak.	
4.	Senagat önümçiligini meýilnamalaşdyryş	2
	Türkmenistandaky senagat pudaklaryny toparlara bölünilişi, we olaryň arabaglanyşygy, Önümçilik maksatnamasyny teswirlemek, Önüm öndürýän birliklerde /birleşikde, kärhanada, bölümde we ş.m/ önümçilik kuwwatynyň kesgitlenşi.	
5.	Ýurduň agrosenagat toplumynyň ösüşini we oba hojalyk önümçiligini meýilnamalaşdyryş	2
	Ýurtda agrosenagat toplumyny dolandyrýan häkimiýet we hökümet düzümi, Agrosenagat toplumu bilen jebis arabaglanyşykly senagat pudaklarynyň sanawyny we olaryň Türkmenistanda tehniki-ykdysady görkezijileri.	
6.	Ulagy we aragatnaşygy meýilnamalaşdyryş	2
	Türkmenistanda ulagyň we aragatnaşygyň ähmiýetini hem-de wezipesi, Türkmenistanyň statistiki maglumatlaryna görä, ýurtdaky ulag we aragatnaşyk infra düzüminiň tehniki-ykdysady görkezijilerini teswirlemek, Türkmenistanyň halk hojalygynyň we ulagynyň geljekgi ösüşinde beýik “ýüpek ýolunyň” dikeldilmeginiň ähmiýeti we onuň perspektiw tehniki-ykdysady görkezijileri, Düýpli gurluşygy meýilnamalaşdyryş.	
7.	Biznes meýilnamalaşdyrmagyň ähmiýeti we mazmuny	2
	Biznesmeýilnamalaşdyrmagyň işewürlikgurşawdaky ähmiýeti.	

	Strategiki işlerde biznes meýilnamalaşdyrmagyň orny, Biznes meýilnamalaşdyrmagyň esasy wezipeleri, Işewürlük meýilnamalaşdyrylyşyň taýýarlanylşy, Işewürlük meýilnamalaşdyrylyşyň esasybölümleriniň mazmuny, Kärhananyň maksatlarynyň(baş ugurlarynyň) kesgitlenilişi, Pudak, kärhana derejesinde öndürilýän önümleriň weerdilýänhyzmatlaryň görkeziliş shemasy.	
8.	Marketingi meýilnamalaşdyryş hem-de Marketing barlaglary we ýerleşdirilişe derňew	2
	Marketing barlaglaryň ýerine ýetirilişi wemazmuny, Marketing meýilnama we baş marketing strategiýa, Nyrh syýasaty, satuwyň taktikasy we mahabatlandyрма. Satuwdan soňky hyzmat we Kepillik.	
9.	Maliýe meýilnamasy we Innowasiýataslamanyň biznes meýilnamalaşdyrmasyň aýratynlyklary	2
	Taslama we onuň maliýeleşdirilişi, Girdejileriň we çykdaýjylaryň çaklamasy, Pul akymalarynyň derňewiniň görnüşleri, Innowasiýa taslamalar(ylmy-tehniki toplumlaryň ösüşi) üçin biznes meýilnamalaşdyrmagy düzmegiň aýratynlyklary, Ylmy guramalarda biznes meýilnamalaşdyrmagyň işlenip taýýarlanylşy.	
	4-nji ýarym ýyllyk	18
1	Biznes meýilnamalaşdyrmagyň hukuk esaslary we Maýa goýum taslamalaryň hukuk ekspertizasy.	2
	Taslama bilen baglanyşykly faktorlary peýdalanmagyň hukuk esaslary, Işewürlük meýilnamanyň esasy çözümleri, hukuk taýdan eýeçiligi kesgitleýän aktlar, Maýadar tarapyndan hukuk ekspertiza görkezilmeli resminamalary, Maýa goýum taslama boýunça hukuk işleriň döwürleri.	
2	Durmuş - ykdysady ösüşi çaklamak	2
	Durmuş çaklamanyň esasynda işlenip taýýarlanylýan çözümler, Ylmy çaklamak, Çaklamanyň esasy ýörelgeleri, Durmuş-ykdysady çaklamanyň toparlara bölünişi, Gözleg we normativ çaklamalaryň esasynda toplum çaklaýyşy düzülişi.	
3	Durmuş-ykdysady çaklaýyşy guramak we Durmuş goragyny we girdejileri çaklamak	2
	Durmuş-ykdysady ösüşiň çaklamasyndaky aýratynlyklar, Ilatyň real girdejilerini çaklamak, Ilatyň iş bilen üpjünçiligini çaklamak.	
4	Ilata durmuş hyzmatlaryny, ýaşayyş – jemagat hojalygy ösdürmegi çaklamak	2
	Iş bilen üpjünçiligi çaklamagyň maksady, Suw geçiriji setleriň işiniň görkezijileri, Lagym setiň işiniň görkezijileri, Gaz hojalygynyň işiniň görkezijileri, Şäher ýolagçy gatnadyjy transportynyň işiniň görkezijileri, Durmuş hyzmatlarynyň düzümi.	
5	Saglygy gorayyş, sanator - kurort we sagaldyş edaralary, beden terbiýe we sporty ösdürmegi çaklamak	2
	Bejeriş-profilaktik edaralary ýerine ýetirýän işleriniň häsiýeti we dürlüligi, Ýokarky faktorlaryň analizi, Ýurduň belli bir territoriýalarynda	

	welaýatda, etrapda bolmaly keselhanalaryň çaklama sanyny kesgitlemek.	
6	Bilimi, medeniýeti ösdürmegi çaklamak	2
	Bilim sferasyndaky tapgyrlar, Mekdebe çenli edaralarda çaklanylýan ýerleriň mukdaryny kesgitlemek, Edýän hyzmatyna görä medeniýet, sungat sferasynyň edaralarynyň toparlara bolünilişi, Medeni edaralaryň mukdaryna täsir edýän iň esasy faktorlar.	
7	Söwdanyň, jemgyýetçilik iýmitiň ösüşini çaklamak	2
	Söwdany we jemgyýetçilik iýmitini çaklamakda peýdalanylýan görkezijiler ulgamy, Bölek haryt söwdanyň haryt dolanyşygynyň möçberine täsir etýän faktorlar, Haryt dolanyşygyň düzümi çaklananda göz önünde tutulýan faktorlar, Haryt dolanyşygynyň düzümine täsir edýän faktorlaryň sanawy.	
8	Senagat we onuň halk hojalygyndaky tutýan orny	2
	Nebit-gaz senagaty we elektroenergetika, Himiýa senagaty, Gurluşyk materiallarynyň senagaty, Dokma senagaty, Senagatyň ykdysadyýetiniň esaslary, Senagatyň pudaklaýyn guralyşy, Senagaty dolandyrmak, Senagatda meýilnamaşdyrmak.	
9	Senagatyň önümçiligini jemlemek we Senagatda ýöriteleşmek we kooperirleme, Senagatda kombinirlemek (utgaşdyrmak)	2
	Önümçiligi jemlemek, Senagatyň tehniki ösüşiniň yüze çykarylmagynyň kynçylygynyň sebäbi, Senagaty ýöriteleşdirilmek, Ýöriteleşdirilmegiň derejesiniň häsiýetlendirmek, Senagaty kooperirlemek, Senagatda kombinirlemegiň görnüşleri, Senagatda kombinirlemek ýardam berýän mümkinçilikleri.	

Edebiýatlar:

1. Gurbanguly Berdimuhamedow. Garaşsyzlyga guwanmak, Watany, halky söýmek bagtdyr. Aşgabat, 2007ý.
2. Gurbanguly Berdimuhamedow. Eserler ýygyndysy. Aşgabat, 2007ý.
3. Gurbanguly Berdimuhamedow. Ösüşiň täze belentliklerine tarap. Saýlanan eserler, Aşgabat, 2008ý.
4. Gurbanguly Berdimuhamedow Ahalteke bedewi biziň buýsanjymyz we şöhratymyz. Aşgabat, 2008ý.
5. “Türkmenistanyň Hormatly Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedowyň täze galkynyş, beýik özgeriş syýasaty esasynda Türkmenistanyň nebitgaz senagatynda ýetirlen sepgitler we gazanylan üstünlikler”, Aşgabat, 2008ý.
6. “Türkmenistanyň syýasy, ykdysady we medeni taýdan ösdürmegiň 2020-nji ýyla çenli döwür üçin baş ugry” Milli Maksatnamasy, Aşgabat, 2003ý.
7. Türkmenistanyň Prezidentiniň “Obalaryň, şäherçeleriň, etrapdaky şäherleriň we etrap merkezleriniň ilatynyň durmuş-ýaşayuş şertlerini özgertmek boýunça 2020-nji ýyla çenli döwür üçin” Milli maksatnamasy, Aşgabat, 2007.
8. Алексеева М.М. Планирование деятельности предприятия - М., 2000
9. Горобова М.Ю. Планирование предпринимательства и оценка инвестиций– М., 1998
10. Уткин Э.А. Планирование предпринимательства - М., 1996
11. Организация, планирование и методы управления строительным производством /Под ред. Prof. А.К. Шрейлера - М., 1977
12. Бизнес–планирование в малых предприятиях/ Под ред. Наливайко – М: Экмос, 1999
13. Буров В. П., Ломакин А. Л., Морошкин В. А. Бизнес-план фирмы- М.,2000
14. Джеффри А.Тимонс. Бизнес – план: Руководство по составлению.
15. Дуглас Грей. Самоучитель бизнесмена – С-П.: Питер, 1998
16. Дэвид Бэнгз. Руководство по составлению бизнес-плана / Под ред.Л. М. Макаревича- М, 1998
17. Дэвид Карлсон. Типичные ошибки малого бизнеса- Санкт-Петербург, 1998
18. Идрисов А. Б. Планирование и анализ эффективности инвестиций. – М., 1995
19. Ильин А. И. Планирование на предприятии. Уч. пос. ч. 1,2. –М.: Новое знание, 2000
20. Липсиц И. Как составить бизнес – план. – М.: Россия молодая, 1995
21. Любанова Т. П., Мясоедова Л. В. и др. Бизнес-план. Опыт, проблемы – М, 1999
22. Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedow: “Paýhas çeşmesi” Aşgabat Türkmen döwlet neşirýat gullugy -2016 ý
23. Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedow: “Türkmenistan - Beýik Ýüpek ýolunyň ýüregi” .Aşgabat Türkmen döwlet neşirýat gullugy -2017 ý.
24. Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedow: “Balkan welaýatyny 2019-2025-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň maksatnamasy” Türkmen döwlet neşirýat gullygy,2019ý

II.DERSIŇ MAZMUNY

Amaly sapaklar we olaryň mazmuny

Amaly sapagyň tertip belgisi	Temalar, amaly sapaklar we olaryň mazmuny	Sagat sany
	4-nji ýarym ýyllyk	24
1.	Biznes meýilnamalaşdyrmagyň hukuk esaslary we Maýa goýum taslamalaryň hukuk ekspertizasy.	2
1.1	Dolandyryş prosesinde meýilnamalaşdyryş sikliniň yzygiderligini düşündirilişi, Dolandyryş bilen meýilnamalaşdyryşyň arabaglanyşygy, Jemgyýetiň ykdysady we sosial ösüşini meýilnamalaşdyrmagyň usulyýetini düşündirilişi, Meýilnamalaşdyrylyşyň usulyýetleriniň sanawy we olaryň degişli ulanylýan ýerleri.	
1.2	Meýilnamalaşdyryşyň her bir usulyýetleriniň ulanylyşynyň tehnologiýasy we mazmuny. Ylmy we tehnikanyň ýurduň ykdysady we sosial ösüşinde tutýan orny, Häzirki zaman informasion tehnologiýasy, Ylmyň we tehnikanyň ösüşiniň meýilnamalaşdyryşynyň bölümleriniň sanawy we olaryň mazmuny	
2.	Durmuş - ykdysady ösüşi çaklamak	2
2.1	Jemgyýetçilik önümçiligiň pudaklarynyň sanawy, Jemgyýetçilik önümiň önümçilikdäki düzüminiň häsiýetlendirilişi, Jemgyýetçilik önüminiň depgininiň ösüşini meýilnamalaşdyrmak.	
2.2	Türkmenistandaky senagat pudaklaryny toparlara bölünilişi, we olaryň arabaglanyşygy, Önümçilik maksatnamasyny teswirlemek, Önüm öndürýän birliklerde /birleşikde, kärhanada, bölümde we ş.m/ önümçilik kuwwatynyň kesgitlenşi.	
3.	Durmuş-ykdysady çaklaýyşy guramak we Durmuş goragyny we girdejileri çaklamak	2
3.1	Ýurtda agrosenagat toplumyny dolandyrýan häkimiýet we hökümet düzümi, Agrosenagat toplumu bilen jebis arabaglanyşykly senagat pudaklarynyň sanawyny we olaryň Türkmenistanda tehniki-ykdysady görkezijileri. Türkmenistanda ulagyň we aragatnaşygyň ähmiýeti hem-de wezipesi.	
3.2	Türkmenistanyň statistiki maglumatlaryna görä, ýurtdaky ulag we aragatnaşyk infradüzüminiň tehniki-ykdysady görkezijilerini teswirlemek, Türkmenistanyň halk hojalygynyň we ulagyň geljekki ösüşinde beýik “ýüpek ýolunyň” dikeldilmeginiň ähmiýeti we onuň perspektiw tehniki-ykdysady görkezijileri, Düşüpli gurluşygy meýilnamalaşdyryş.	
4.	Ilata durmuş hyzmatlaryny, ýaşayyş – jemagat hojalygy ösdürmegi çaklamak	2
4.1	Biznes meýilnamalaşdyrmagyň işewürlük gurşawdaky ähmiýeti. Strategiki işlerde biznes meýilnamalaşdyrmagyň orny, Biznes meýilnamalaşdyrmagyň esasy wezipeleri, İşewürlük meýilnamalaşdyrylyşyň taýýarlanylyşy, İşewürlük meýilnamalaşdyrylyşyň esasy bölümleriniň mazmuny, Kärhananyň maksatlarynyň (baş ugurlarynyň) kesgitlenilişi, Pudak, kärhana derejesinde öndürilýän önümleriň we edilýän hyzmatlaryň görkeziliş shemasy.	
4.2	Marketing barlaglaryň ýerine ýetirilişi we mazmuny, Marketing meýilnama we baş marketing strategiýa, Nyrh syýasaty, satuwyň taktikasy we mahabatlandyryma. Satuwdan soňky hyzmat we kepillik.	

5.	Saglygy gorayış, sanator - kurort we sagaldyş edaralary, beden terbiýe we sporty ösdürmegi çaklamak	2
5.1	Taslama we onuň maliýeleşdirilişi, Girdejileriň we çykdajylaryň çaklamasy, Pul akymalarynyň derňewiniň görnüşleri, Innowasiýa taslamalar(ylmy-tehniki toplumlaryň ösüşi) üçin biznes meýilnamalaşdyrmagy düzmegiň aýratynlyklary, Ylmy guramalarda biznes meýilnamalaşdyrmagyň işlenip taýýarlanylşy.	
5.2	Taslama bilen baglanyşykly faktorlary peýdalanmagyň hukuk esaslary, Işewürlük meýilnamanyň esasy çözümleri, hukuk taýdan eýeçiligi kesgitleýän aktlar, Maýadar tarapyndan hukuk ekspertiza görkezilmeli resminamalary, Maýa goýum taslama boýunça hukuk işleriň döwürleri.	
6.	Bilimi, medeniýeti ösdürmegi çaklamak	2
6.1	Durmuş çaklamanyň esasynda işlenip taýýarlanylýan çözümler, Ylmy çaklamak, Çaklamanyň esasy ýörelgeleri, Durmuş-ykdysady çaklamanyň toparlara bölünişi.	
6.2	Gözleg we normativ çaklamalaryň esasynda toplum çaklaýyşy düzülişi. Durmuş-ykdysady ösüşiň çaklamasyndaky aýratynlyklar, Ilatyň real girdejilerini çaklamak, Ilatyň iş bilen üpjünçiligini çaklamak.	
7.	Söwdanyň, jemgyýetçilik iýmitiň ösüşini çaklamak	2
7.1	Iş bilen üpjünçiligi çaklamagyň maksady, Suw geçiriji setleriň işiniň görkezijileri, Lagym setiň işiniň görkezijileri, Gaz hojalygynyň işiniň görkezijileri, Şäher ýolagçy gatnadyjy transportynyň işiniň görkezijileri.	
7.2	Durmuş hyzmatlarynyň düzümi. Bejeriş-profilaktik edaralary ýerine ýetirýän işleriniň häsiýeti we dürlüligi, Ýokarky faktorlaryň analizi, Ýurduň belli bir territoriýalarynda welaýatda, etrapda bolmaly keselhanalaryň çaklama sanyny kesgitlemek.	
8.	Bilimi we medeniýeti ösdürmek	2
8.1	Bilim sferasyndaky tapgyrlar, Mekdebe çenli edaralarda çaklanylýan ýerleriň mukdaryny kesgitlemek, Edýän hyzmatyna görä medeniýet, sungat sferasynyň edaralarynyň toparlara bölünilişi, Medeni edaralaryň mukdaryna täsir edýän in esasy faktorlar.	
9.	Söwdany we jemgyýetçilik iýmitini çaklamakda peýdalanylýan görkezijilerulgamy, Bölek haryt söwdanyň haryt dolanyşygynyň möçberine täsir etýän faktorlar, Haryt dolanyşygyň düzümi çaklananda göz önünde tutulýan faktorlar, Haryt dolanyşygynyň düzümine täsir edýän faktorlaryň sanawy.	2
10	Senagat we onuň halk hojalygyndaky tutýan orny.	2
11	Nebit-gaz senagaty we elektroenergetika, Himiýa senagaty, Gurluşyk materiallarynyň senagaty, Dokma senagaty, Senagatyň ykdysadyýetiniň esaslary, Senagatyň pudaklaýyn guralyşy, Senagaty dolandyrmak.	2
12	Senagatda meýilnamaşdyrmak. Önümçiligi jemlemek, Senagatyň tehniki ösüşiň ýüze çykarylmalygynyň kynçylygynyň sebäbi, Senagaty ýöriteleşdirilmek, Ýöriteleşdirilmegiň derejesiniň häsiýetlendirmek, Senagaty kooperirlmek, Senagatda kombinirlmegiň görnüşleri, Senagatda kombinirlmek ýardam berýän mümkinçilikleri.	2
Jemi:		24

Edebiýatlar:

22. Gurbanguly Berdimuhamedow. Garaşsyzlyga guwanmak, Watany, halky söýmek bagtdyr. Aşgabat, 2007ý.
23. Gurbanguly Berdimuhamedow. Eserler ýygyndysy. Aşgabat, 2007ý.
24. Gurbanguly Berdimuhamedow. Ösüşiň täze belentliklerine tarap. Saýlanan eserler, Aşgabat, 2008ý.
25. Gurbanguly Berdimuhamedow Ahalteke bedewi biziň buýsanjymyz we şöhratymyz. Aşgabat, 2008ý.
26. “Türkmenistanyň Hormatly Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedowyň täze galkynyş, beýik özgeriş syýasaty esasynda Türkmenistanyň nebitgaz senagatynda ýetirlen sepgitler we gazanylan üstünlikler”, Aşgabat, 2008ý.
27. “Türkmenistanyň syýasy, ykdysady we medeni taýdan ösdürmegiň 2020-nji ýyla çenli döwür üçin baş ugry” Milli Maksatnamasy, Aşgabat, 2003ý.
28. Türkmenistanyň Prezidentiniň “Obalaryň, şäherçeleriň, etrapdaky şäherleriň we etrap merkezleriniň ilatynyň durmuş-ýaşayuş şertlerini özgertmek boýunça 2020-nji ýyla çenli döwür üçin” Milli maksatnamasy, Aşgabat, 2007.
29. Алексеева М.М. Планирование деятельности предприятия - М., 2000
30. Горобова М.Ю. Планирование предпринимательства и оценка инвестиций– М., 1998
31. Уткин Э.А. Планирование предпринимательства - М., 1996
32. Организация, планирование и методы управления строительным производством /Под ред. Prof. А.К. Шрейлера - М., 1977
33. Бизнес–планирование в малых предприятиях/ Под ред. Наливайко – М: Экмос, 1999
34. Буров В. П., Ломакин А. Л., Морошкин В. А. Бизнес-план фирмы- М.,2000
35. Джеффри А.Тимонс. Бизнес – план: Руководство по составлению.
36. Дуглас Грей. Самоучитель бизнесмена – С-П.: Питер, 1998
37. Дэвид Бэнгз. Руководство по составлению бизнес-плана / Под ред.Л. М. Макаревича- М, 1998
38. Дэвид Карлсон. Типичные ошибки малого бизнеса- Санкт-Петербург, 1998
39. Идрисов А. Б. Планирование и анализ эффективности инвестиций. – М., 1995
40. Ильин А. И. Планирование на предприятии. Уч. пос. ч. 1,2. –М.: Новое знание, 2000
41. Липсиц И. Как составить бизнес – план. – М.: Россия молодая, 1995
42. Любанова Т. П., Мясоедова Л. В. и др. Бизнес-план. Опыт, проблемы – М, 1999
22. Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedow: “Paýhas çeşmesi” Aşgabat Türkmen döwlet neşirýat gullugy -2016 ý
23. Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedow: “Türkmenistan - Beýik Ýüpek ýolunyň ýüregi” .Aşgabat Türkmen döwlet neşirýat gullugy -2017 ý.